

UČNA URA SODOBNEGA PLESA

Kaj je učna ura sodobnega plesa?

- » Orodje za spoznavanje z idejo, prakso in postopki plesne umetnosti.
- » Zvrstno natančna, večmedijska, informativna, humorna, doživljajska in participativna dejavnost.
- » Novost na področju izobraževalnih vsebin, ki se lahko postopoma dejavno vključuje v druge vsebine in postopke poučevanja.

Oblika plesne učne ure je zastavljena kot zbir plesnih vsebin različnega obsega za različne priložnosti in prostore. Oblike predstavljanja združujejo praktični in teoretični prikaz sodobnega plesa v obliki »orodij za njegovo uporabo«.

Kje se bo izvajala?

Plesna učna ura se prilagodi različnim situacijam in oblikam pouka (ura kulturne vzgoje, kulturni dan, obvezne ali poljubne izbire vsebine) ter prostorom, kjer lahko poteka (šolska telovadnica, učilnica, manjši oder, velik oder, šolska avla, lokalni oder, Plesni teater Ljubljana, Stara mestna elektrama Elektro Ljubljana, Lutkovno gledališče Ljubljana ...).

Komu je namenjena?

Najbolj enostaven odgovor bi bil, da vsakomur. Predstavitveni dokument je oblikovan tako, da je sestavljen iz vsebin, ki se nanašajo na sodobni ples kot umetniški fenomen 20. stoletja in zamišljen kot škatla orodij za spoznavanje s sodobnoplesno umetnostjo.

Cilji projekta so:

- » Osnovanje trajnega sodelovanja med strokovnjaki s področja plesne umetnosti in vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki bi sodobni ples povezali z drugimi izobraževalnimi vsebinami.
- » Osnovanje večplastnega projekta, ki bi se v različnih oblikah lahko prilagodil različnim situacijam in oblikam pouka (ura kulturne vzgoje, kulturni dan, obvezne ali poljubne izbirne vsebine).
- » Dejavno vplivanje in plemenitenje obstoječih vzgojno-izobraževalnih vsebin in pridobivanje novih znanj preko izkustvene razsežnosti.
- » Predstavitve in spoznavanje sodobnega plesa kot umetniške zvrsti.

2. NAREDI SI SAM SVOJO UČNO URO

Svojo učno uro naredite tako, da iz predlaganih desetih sestavin izberete najbolj ustrezno in zanimivo kombinacijo ter svoj predlog sporočite na elektronski naslov: info@emanat.si

- » **Sodobni ples v besedi in sliki:** informativno besedilo o zgodovini sodobnega plesa, mednarodnem plesnem okolju in trenutnih ustvarjalcih in organizacijah.
- » **Osnove sodobnega plesa kot učni list/pedagoško gradivo za učitelje.** Z njim bi lahko svojim učencem podali nekaj osnov za lažje razumevanje plesne umetnosti (učni list, navodila za izvajanje, predstavitev vsebin in vprašanja za učence ali dijake).
- » **Predstavitveni film (DVD):** Jaz, plesalec/plesalka vključuje didaktični prikaz različnih plesnih zvrsti, strategij in metodologiji ter odlomke iz predstav.
- » **Praktični prikaz sodobnega plesa** je možnost živega prikaza odlomkov iz predstav z izvirnimi ustvarjalci ali na podlagi rekonstrukcij. Lahko vključuje **demonstracijo plesnega treninga/ klase** (v kombinaciji z obrazložitvijo osnovnih gibalno-plesnih principov in ustvarjanja koreografskega materiala).
- » **Predavanje o zvrstnosti sodobnoplesnih tehnik oziroma analiza ali primerjava** na konkretni študiji primera.
- » **Pogovor s plesnimi ustvarjalci, kritiki, teoretiki različnih generacij** (tako z mladimi kot že uveljavljenimi plesalci in koreografi v domačem in mednarodnem plesnem prostoru).
- » **Praktične plesne delavnice** (za učence in učitelje), namenjene konkretni seznanitvi s principi nastajanja gibalnega in koreografskega materiala, v kateri vsi dejavno sodelujejo.
- » **Vodena diskusija: Sodobni ples in popularna kultura**, ki poteka kot vodena debata v navezavi na spodnje reference. Pri mladih spodbuja predvsem analitično in ustvarjalno mišljenje (creative thinking).
- » **Plesni video in film:** analiza vsebin s področja plesnega filma (Črni labod, Dirty Dancing, Flash Dance, Poletje v Škocjki II, Billy Elliot, Sončni kralj....), umetniških plesnih videov (glej reference) in popularnih video spotov (po izboru učencev ali dijakov).
- » **Ogledi plesnih predstav**, kjer priporočamo kombinacijo s katero koli izmed zgoraj naštetih vsebin (lahko tudi z večimi).

3.

PLES OD KOD IN KAM

Začnimo na začetku. Vsa živa bitja, od najmanjšega do največjega, se gibajo za svoj obstanek. Plesanje je lastno vsem ljudem po svetu in v celotni zgodovini od davnine do današnjih dni; kulturna antropologija pravi, da ni bilo ljudstva brez plesa, ki ga je gojilo ob svojih kultih. Plesni gib je tako usidran v težišču človekovega telesa. Iz te središčne točke izhaja plesni gib po hrbtenici do prstov okončin in glave. Smerni v prostor so prvi gibni parameter, drugi parameter je čas; tretji pa skladnost giba s časom in prostorom, ki se odraža v ritmu.

Ples je govornica telesa, ki se izraža skozi ritem glasbe in lahko predstavlja stil človekovega življenja, kajti z vsakim gibom se v človekovi duši ustvarja zadovoljstvo. Ples je del kulturne izobrazbe vsakega posameznika in je kultura posameznega naroda. Nekoč je bil ples vezan na religijo in njene običaje, z razvojem kultur je postal tako oblika zabave kot poklic nekaterih posameznikov in posameznikov, ki se zato odločijo.

Ples ima svojo lastno zgodovino, ki ima v našem prostoru podobne korenine kakor v drugih delih Evrope. Slovenski plesalec in koreograf Pino Mlakar ločuje tri zvrsti oziroma kategorije plesa: obredni ali kulturni ples, družabni (tudi folklorni) ples in gledališki ples, ki ga imenuje tudi balet. Sodobni ples ima svoje korenine v vseh treh zvrsteh, vendar se je kot samostojna umetniška zvrst pojavil predvsem v odnosu do ločitve od baleta. Za sodobni ples je značilen raznorodni jezik in umetniški izraz, ki v svoje izhodišče postavlja gib in telo, osvobojeno od vnaprej predvidenih gest in zapisanih korakov, hkrati pa plešoče telo vedno predstavlja več kot zgolj sebe samo; saj istočasno govori o družbenih temah in identiteti posameznika in skupine v mestu in svetu.

Sodobni ples na Slovenskem je bil po mnenju plesne pedagoginje Marije Vogelnikove, avtorice prve knjige o sodobnem plesu pri nas (1975) ves čas dejavno vključen v svetovno dogajanje kot mozaični kamenček, ki ga kot njegov integralni del nenehno dograjuje. Vendarle se je sodobni ples v Sloveniji danes, kljub temu da se je v zadnjih tridesetih letih razvil v samostojno umetniško zvrst, znašel v trenutku, ko se bori z mnogimi težavami. Ustvarjalci in ustvarjalke, ki delujejo na tem področju, se soočajo s težkimi pogoji dela in hkrati opažajo, da mladi niso dovolj dobro informirani o tej specifični umetniški obliki. Ples namreč ni sestavni del poučevanja v okviru umetniške vzgoje.

NEKAJ REFERENČNIH IMEN SODOBNEGA PLESA

1. **Ludvik XIV:** začetek baleta na francoskem dvoru in ustanavljanje prvih plesnih šol
2. **Isadora Duncan:** začetnica novega svobodnega plesa
3. **Rudolf von Laban:** ples kot znanstvena disciplina in zapisovanja plesnega giba
4. **Martha Graham:** začetnica modernega plesa, vpeljava plesnih tehnik, ekspresionizem
5. **Doris Humphrey:** ples kot samostojna forma - prva koreografija brez glasbe
6. **Pia in Pino Mlakar:** prvi slovenski sodobni balet: Vrag na vasi
7. **Maya Deren:** in vpeljava koreografije za kamero
8. **Merce Cunningham:** prinop naključij, dekonstrukcija baleta, abstraktni gib, decentralizacija
9. **Yvone Rainer:** funkcionalni in vsakdanji gib
10. **Trisha Brown:** upiranja gravitaciji, prestavitve plesa na druge lokacije
11. **Steve Paxton:** kontaktna improvizacija
12. **Pina Bausch:** plesno gledališče 20. stoletja
13. **Ksenija Hribar:** ustanoviteljica Plesnega teatra Ljubljana
14. **William Forsythe:** revolucija v baletu, uporaba tehnologije
15. **Lloyd Newson in DV8:** plesni film in začetek fizičnega gledališča **Anne Teresa De Keersmaeker** in skupina **Rosas:** model plesne kompanije
16. **Wim Vandekeybus:** fizično gledališče in akcija – reakcija
17. **Tatsumi Hijicata:** butoh tehnika – japonski sodobni ples
18. **Iztok Kovač:** primeri sodobnega plesa v filmu
19. **Jerome Bel:** konceptualni ples
20. in mnogi drugi....

5.

UČNA URA – ZAKAJ NE?

Vsebine plesne učne ure se lahko neposredno navezujejo tako na ples kot umetniško zvrst kot na vsebine iz šolskega okolja (v navezavi na teme iz drugih predmetov) in kot humorna in didaktično podana kritika popularne kulture, ki bi bila dosežena preko ogleda in primerjave med popularnimi in umetniškimi vsebinami. Tovrstni zastavek je ravno na področju tako splošne pojavnosti oblike, kakršna je ples, še posebej dobrodošel za analizo, saj je večinoma ves čas vpet v obe smeri; tako na področje popularne kot alternativne kulture. Ples je tudi področje, ki kot neverbalna oblika delovanja ponuja večjo primerljivost in vpetost slovenskega v mednarodni kontekst plesne scene, kar za vsa področja umetnosti (v prvi vrsti zaradi jezikovne omejitve) ne moremo trditi. V ta namen je cilj plesne učne ure doseči višji nivo razumevanja in kritične refleksije ne zgolj plesa kot medija, temveč splošno razširjenih družbenih norm in obrazcev; ki preko plesa postanejo vidni in otipljivi. Tudi zato, ker bo v jedru procesa implementacije **plesne učne ure** velik poudarek na praktičnem izvajanju delavnic in participaciji udeležencev.

Posredni učinki plesne učne ure se navezujejo na cebestno ozaveščanje telesa mladih ljudi, ki postajajo zaradi čeda je večje uporabe tehnologije zgolj »privesek« h glavi. Mladi ljudje za svoj razvoj nujno potrebujejo celostnost, ki je ob nesodelovanju telesa ne morejo pridobiti. Kompetence, ki bi jih z vključevanjem gibanja pridobili, bi posredno vplivale tudi na razmah razumevanja pri ostalih šolskih predmetih, kar dokazujejo izkušnje plesne pedagoginje Susan Griss iz New Yorka, ki se z vnašanjem plesne pedagogike v učni proces ukvarja že preko 20 let (knjiga: *Minds in Motion*). Po drugi strani gre za spodbujanje ustvarjalnosti in za kreiranje edukativnega formata, ki bi na neposreden način nagovarjal mlade in jih spodbujal k razmišljanju, raziskovanju ter aktivnem in odgovornem ravnanju. Že Picasso je dejal, da petičega petja sicer ne razume, a da mu je všeč.